

Ledelsesberetning 2022, By og Land Danmark

2022 var et travlt år for Landsforeningen. Både med hensyn til projekter, organisering og politiske rammer. Projektet "En Fælles Sag" blev formelt afsluttet og afrapporteret til Realdania og flere af projektets anbefaling blev implementeret. Det drejede sig bl.a. om ny grafisk identitet med navneskift til By og Land Danmark, samt etableringen af lokalafdelinger, i et nyt pilotprojekt, som supplement til lokalforeningerne og personlige medlemskaber. De fysiske møder og samvær har igen kunne fylde en del, både lokalt og nationalt. Således har der over hele landet været arrangementer og aktiviteter, mens sekretariat og bestyrelsen igen har kunne deltage i årsmøder, debatter og konferencer.

I foråret mødtes henvend 90 medlemmer til generalforsamling i Sorø - et kærdokument gensyn efter flere år med restriktioner. Det var første gang, at årsmødet blev afviklet som dagsbegivenhed og lokalforeningen i Sorø havde sammensat et flot program med bl.a. rundvisning ved Sorø Akademi og i Sorø Klosterkirke. Det er altid inspirerende at komme rundt i landet og opleve de steder, som skaber værdi lokalt og blive klogere på både kulturhistorien og arkitekturen. På generalforsamlingen trådte bestyrelsesmedlemmer Søren Hossy og Karen Margrethe Olsen tilbage, for Karen Margrethe Olsen var det også et farvel til de seneste seks år på formandsposten. En forbilledlig frivillig indsats.

Den nye bestyrelse, Iben Bækkelund Jagd og Tommy Glindvad blev valgt ind som nye bestyrelsesmedlemmer og Margrethe Floryan og Jacob Lund som nye suppleanter, konstituerede sig i juni på et bestyrelsesmøde i Odense.

Planlov, VE-anlæg og fokus på bæredygtighed

Den politiske udvikling og prioritering har som altid en indflydelse på foreningens arbejde og fokusområder. Ændringer i lovgivninger, nye politikker og behov har stor indflydelse på, hvordan infrastruktur, energiforsyning og bygningsmasse udvikles. Og det er derfor en integreret del af landsforeningens arbejde at italesætte problemstillinger, gøre indsigelser og deltage i den offentlige debat, for at skabe størst mulig synlighed om bygnings- og landskabskulturens væsentlighed.

I juni kom en revision af planloven. Af særlige opmærksomhedspunkter er et større fokus på sikringen af kulturmiljøer i kommuner, hvor der fremadrettet skal udpeges kulturmiljøer af national interesse, og at disse har kulturministeriets beskyttelse. Det er positivt. Samtidig er der dog åbnet op for at nye, store - anlæg til vedvarende energi, som f.eks. solcelleparker, kan placeres i det åbne landskab uden hensyn til værdier i f.eks. herregårdslandskabet, eller nærheden til sårbare landsbyer.

Landsforeningen har løbende bidraget til debatter i bl.a. Byrumsmonitor og deltog også i paneldebat på Kulturmødet Mors om de udfordringer, der opstår når bygningskultur også er privat ejendom. Debatten fandt sted på et tidspunkt, hvor energipriserne buldrende derudaf og bekymringen for at bevaringsværdier ville blive nedprioriteret til fordel for energisikring var reel. Det er en debat, der har været aktuel hele året og det er forventningen, at den fremadrettet vil fylde endnu mere.

Lokalafdelinger

Projektet En Fælles Sag blev endeligt afsluttet i 2022. Blandt anbefalinger, som bestyrelsen valgte at implementere, var etableringen af lokalafdelinger. Lokalafdelinger skal ses som et supplement til de mange gode lokalforeninger, som findes i hele landet. Der er flere steder, hvor der ikke er lokale foreninger, men

dog personlige medlemmer, som gerne vil gå sammen og arbejde med deres lokale bygnings- og landsskabsværdier. Det kan for en mindre gruppe medlemmer være en stor opgave at etablere en selvstændig forening med vedtægter, økonomi m.v, og her kan lokalafdelinger være et godt alternativ. Lokalafdelinger er ikke selvstændige foreninger, men en del af landsforeningen, og arbejder derfor under et kommissorium. Medlemmerne betaler kontingent til landsforeningen som personlige medlemmer, og landsforeningen kan så støtte deres lokale aktiviteter. Landsforeningen sørger også for hjemmeside mv. Hen over foråret arbejdede en projektgruppe med at analysere muligheder og strukturer, og i sensommeren tog to af bestyrelsens medlemmer initiativ til etablering af de første to nye lokalafdelinger etablering; Valby og Odder. Lokalafdelingerne er kommet godt fra start og gode erfaringer bliver opsamlet for at støtte andre steder i landet, hvor det giver mening af oprette lokalafdelinger. I første omgang sker udviklingen af lokalafdelinger i regi af et pilotprojekt, og det er vigtigt at understrege, at de udelukkende skal ses som supplement til lokalforeningerne.

Samlingskraft

Et af årets største projekter var og er Samlingskraft, som er et treårigt projekt med støtte fra Realdania. Projektet har til formål at støtte lokale arrangementer med fokus på bygningskultur og bæredygtighed. De lokale arrangementer skal skabe synlighed, interesse og vidensdeling og etableres med flere forskellige parter. Det er ambitionen, at det kan skabe nye aktiviteter, projekter og samarbejder at give en økonomisk håndsrækning til lokale ildsjæle, der vil sætte fokus på bygningskulturen. I 2022 var arbejdet i høj grad koncentreret om etablering af en projektstruktur, ansættelse af projektleder og arbejde med ny hjemmeside og gøre klar til lanceringen i februar 2023.

Fredningsforslag og bevarelse

I september kom fredningen af Aarhus Universitet i høring. Fredningsforslaget blev i 2019 rejst af landsforeningen på baggrund af et omfattende arbejde over flere år. Det særlige bygningssyn udtalte i høringsmaterialet, "at Aarhus Universitet er et sublimt landskabsarkitektonisk værk, der sammen med en række enestående bygninger i parkerne viser en afgangende epoke i dansk arkitekturhistorie. Her opstår den funktionelle tradition, hvor egentligt ydmyge bygningskroppe og en afdæmpet materialeholdning løftes op til et arkitektonisk værk, der skaber et optimalt rum for læring". Høringsperiode løb frem til december og der er på nuværende tidspunkt ikke truffet afgørelse.

De seneste år har fredningsarbejdet været præget af, at Slots- og Kulturstyrelsen har afventet en ny fredningsstrategi og kun få af de sager, som vi har indsendt, har været behandlet. Så meget desto mere glædeligt er det, at Aarhus Universitet og dets grønne omgivelser er blevet indstillet

Foreningens arbejde med fredningsforslag, høringer og indsigelser i forbindelse med forringelse af fredningsværdier har dog fortsat haft et meget højt niveau. Det gælder både bygnings- og landsskabsværdier, f.eks. i forbindelse med den påtænkte ændring af lokalplanen for Kildeskovhallen i Gentofte, hvor der er åbnet for tilbygninger, og en revideret lokalplan i Jammerbugt Kommune omfattende sommerhusområdet Rødhus Klit. Begge sager er eksempler på den kompleksitet, der både ligger i fredningsværdierne, og i bevaringsværdier i nyere arkitektur, hvor bygningsmassens funktioner og kapacitet er i stadig forandring.

Fredningsstrategi

I efteråret lancerede Det Særlige Bygningssyn en længe ventet ny fredningsstrategi. Landsforeningen har været involveret i arbejdet med strategien i flere år, både i kraft af det medlem, som landsforeningen har i synet, og gennem flere møder og workshops med medlemmer af synet og Slots- og Kulturstyrelsen. Fredningsstrategien har fokus på en prioritering af bygningsværker og -komplekser inden for nyere tids arkitektur (1945-1970). Der er et stort efterslæb på fredninger af bygninger fra 1900-tallet, og til dels også 1800-tallet, og særligt velfærdssamfundets arkitektur er stærkt underrepræsenteret. Det er en meget spændende opgave at gå i gang med, men det er også en opgave, som meget kompleks. Der er tale om bygningsstrukturer, som er i brug og i forandring, som oftest består af flere sektioner, - og som nogle gange er konstrueret i materialer, som ikke er langtidsholdbare. Strukturerne omfatter også ofte grønne omgivelser, som har været indtænkt som en del af velfærdsarkitekturen med f.eks. rekreative områder. Dertil mangler der generelt en forståelse for, at også nyere tids arkitektur og de grønne helheder er en del af kulturarven. Landsforeningen har derfor en tæt dialog med SLKS om, hvordan vi bedst griber arbejdet an, og vi har taget hul på de interne drøftelser om, hvordan vi kan kvalificere kommende fredningsforslag. Samtidig har vi en opmærksomhed på sikringen og formidlingen af øvrige ældre fredninger, og naturligvis også muligheden for at rejse tilsvarende fredningsforslag. I den kommende tid vil arbejdet med nyere tids bygningskultur dog blive prioriteret.

Strategi

I bestyrelsen har der året igennem været fokus på at udvikle arbejdsgange og ansvarsområder i sekretariatet, i fagudvalgene og i bestyrelsen. Mødestrukturen er blevet tilpasset, og kommunikationen mellem landsforeningens udvalg videreudviklet. I en organisation, hvor mange er frivillige og ikke mødes på tværs længere perioder, er den løbende kommunikation og information af stor vigtighed. Det samme gælder informationen mellem bestyrelse og sekretariat og medlemmerne, hvor det også drøftes, hvordan den bedst styrkes.

Arbejdet i bestyrelsen mundede ved årets udgang ud en ny strategi, foreningens første, med titlen *Fundament for Frivillige*. Strategien er en opstramning af de igangværende indsatsområder og skal kun gælde i 2023, hvorefter den afløses af en tydeligere strategi for perioden 2024-2026. Det er bestyrelsens ambition, at der fremadrettet skal arbejdes inden for strategiske indsatsområder, som både skal udvikle organisationen, herunder driftsøkonomien, og det frivillige engagement. Bestyrelsen er bl.a. optaget af, at foreningen får styrket sin driftsøkonomi samt i højere grad kan tiltrække projektmidler til at udvikle foreningens aktiviteter, herunder kurser og efteruddannelse for medlemmer og frivillige samt medlemsbladet *By & Land*. Der forventes derfor en større indsats på disse områder i årene fremover.

By & Land og fagudvalg

Bladet *By & Land* udkom gennem året med en bred vifte af spændende artikler. Der blev sat fokus på bl.a. Holmegaard Værk, Aarhus Universitet og fynske sulegårde. En stor tak til Helge Torm, som med vidende og kyndig hånd fortsat redigerer bladet.

Landsforeningens organisation rummer fire fagudvalg, som bl.a. bistår vores lokale medlemmer i vanskelige sager, udformer politikker og retningslinjer og sikrer høringssvar. Samt ikke mindst udarbejder og rejser fredningsforslag. Hos Have- og Landskabsudvalget afsluttedes udpegningen af den første runde af

Betydningsfulde Have, som har skabt meget fin opmærksomhed. I udvalgene lægges et meget stort, kvalificeret arbejde, som er en faglig rygrad i foreningens arbejde. Både Have-og landskabsudvalget, Planudvalget, Frednings- og bevaringsudvalget og i Nyere tids arkitekturudvalget har gennem hele året arbejdet fokuseret. Fra bestyrelsens side skal der lyde en stor tak til først og fremmest formændene, men også til alle medlemmerne, som støtter op bag landsforeningens arbejde.

Der henvises i øvrigt til udvalgenes beretninger.

Sekretariatet

Sekretariat har i 2022 tilpasset sine aktiviteter til de nye prioriteringer. Sekretariatsleder Nanna Urhbrand samler og koordinerer alle aktiviteter, herunder betjening af bestyrelse, politiske og strategiske indsatser samt medlemskontakt. Ingeborg Callesen har varetaget foreningens økonomistyring, både projekt- og driftsøkonomi, samt sikrer at de administrative og økonomiske arbejdsgange og procedurer fungerer optimalt. I sommeren 2022 blev Anders Bundgaard ansat som projektleder i en tidsbegrænset stilling, delvist finansieret af Realdania, til at stå i spidsens for Samlingskraft, samt at løfte vores fredningsopgaver. For alle har det været et travlt år med mange nye projekter og arbejdsgange. En stor tak til jer alle for årets indsats.

P.b.v.

Iben Bækkelund Jagd, formand